

Liiketoiminnan PT työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Liiketoiminnan PT työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Liiketoiminnan perustutkinto	7 533	57 559	6 557	62 279
Asiakaspalvelun ja myynnin oa	5 086		3 843	
Talous- ja toimistopalvelujen oa	2 300		1 428	
Tieto- ja kirjastopalvelujen oa	49		19	
Talous- ja toimistopalvelujen oa, asiakaspalvelun ja myynnin oa	5		1	
Tyhjä	93		1 266	
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	86	287	71	268
Kirjastoautopalvelujen oa	0		5	
Kirjastopalvelujen oa	69		61	
Tyhjä	17		5	
Liiketalouden perustutkinto	0	0	0	0
Asiakaspalvelun ja myynnin oa	0		0	
Talous- ja toimistopalvelujen oa	0		0	

Tieto- ja kirjastopalvelujen oa	0		0	
Yhteensä	7 619	57 846	6 628	62 547

**Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.*

Opiskelun tavoite tutkinnon osittain (määrä)	2018		2019	
	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia
Liiketoiminnan perustutkinto	56698	861	60710	1569
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	283	4	265	3
Liiketalouden perustutkinto	0	0	0	0
Yhteensä	56981	865	60975	1572

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Tutkinnon osien määrät ovat kasvaneet vertailussa 2018 -2019. Uudistuksen myötä on havaittu selkeää kasvua. Kasvua yhteisten tutkinnon osien osalta on luonnollisesti. Rahoitus on kannustanut tutkinnon osien suorittamiseen. Taloushallinnon tutkinnon osat kiinnostavat, koska ne toimivat osaamisen täydentäjänä. Tavoitteena on tutkinnon osa(t). Varovainen liikkeelle lähtö siten, että täydennetään tutkinnon osia opiskelun edistyessä. Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitystä voisi selittää myös jatkuvan haun joustavuus. Toimii myös työllistymisen tukena.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

On vaikea arvioida tässä vaiheessa tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia, kun tilastossa on sekä vanhan että uuden tutkinnon perusteiden tutkinnon osia. Pieniä suoritusmääriä on mm. tutkinnon osissa tilinpäätöskirjaukset 18 kpl, logistiikkapalvelut 15 kpl ja palvelumuotoilu 15 kpl. Edellä mainitut johtunee siitä, että kyseessä olevat tutkinnon osat ovat uudesta tutkinnon perusteesta.

Finanssipalvelujen tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusmäärät ovat laskeneet tai ovat poistumassa kokonaan. Finanssipalvelut (sekä vanha että uusi tutkinnon peruste) tutkinnon osaa on suoritettu 84 kpl.

Tieto- ja kirjastopalvelujen perustutkinnon tutkinnon osien suoritusmäärät ovat laskussa. Suoritetaan lähinnä Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkintoa.

Muiden tutkintojen / tutkinnon osien hyödyntäminen on ollut hyvin marginaalista.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoa
Liiketoiminnan perustutkinto	56	53	*tullut voimaan 1.8.2018
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	6	3	
Liiketalouden perustutkinto	56	56	*siirtymäajalla 31.12.2021 saakka

**aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämisluvien määrissä ja tutkintojen järjestäminen

Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkintojen järjestämisluvut prosentuaalisesti näyttävät suurelta. Mikä on näiden tutkintojen järjestämisen todellinen tilanne. Todellisuudessa vain puolet järjestämisluvun hakeneista ovat aktiivisia järjestäjiä.

Liiketoiminnan perustutkinnossa lähes kaikki ovat aktiivisia järjestäjiä.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Joukossa on paljon pieniä koulutuksen järjestäjiä. Mikä on niiden todellinen suhde tutkintojen / tutkinnon osien järjestämiseen.

Tutkintojen järjestäminen painottuu pääasiallisesti Etelä- ja Keski-Suomen alueella.

Pohjois-Suomessa järjestetään suhteessa vähemmän tutkintoja, mutta on myös pääkaupunkiseudulla tutkinnon järjestäjiä, joilla on alle 20 suorittajaa vuodessa.

Ruotsinkielisesti tutkintoja järjestetään Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla, yhteensä n. 200 kpl.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Liiketoiminnan perustutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 3,14 %, oppilaitos 7,8 %, työpaikka 43,83 %.
Ei tietoa 45,23 %

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 2,57 %, oppilaitos 5,64 %, työpaikka 47,7 %.
Ei tietoa 44,08 %

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 27583, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 217, vain työnantaja/työelämä 769. Opettaja 4709. Ei tietoa 27021.

Tieto - ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka 10,45 %. Ei tietoa 89,55 %

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka 17,54 %, työpaikka ja oppilaitos tyhjä, oppilaitos tyhjä.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 33, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä 14. Ei tietoa 221.

Tutkinto	aloituskysely/HOKS	päättökysely/näytöt
Liiketoiminnan perustutkinto	4,0	4,5
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	4,1	4,9
Liiketalouden perustutkinto	4,2	ei tietoa

**opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen ja perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöillä

Kaksikantaisuus on toteutunut hyvin osaamisen arvioinnissa.

Tilastojen mukaan lähes puolesta oppilaitoksissa järjestettävistä näytöistä ei saa mitään tietoa.

Taloushallinnon osaa täydennetään oppilaitoksissa osalla, joita ei ole voitu suorittaa työelämässä.

Järjestetään räätälöityjä näyttöjä. Kielitaidon osaaminen näytetään oppilaitoksessa.

Järjestetään täydentäviä näyttöjä ja tehtäviä tutkinnon osien osalta.

Tekemällä yhteistyötä oppilaitoksen ja työpaikan kanssa.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei voida tehdä mitään yleistyksiä. Oikaisupyynnöitä on työelämätoimikunnalle tullut vain muutama.

Oppilaitoksissa toimivat arviointiin liittyvät prosessit. Oppilaitokset ovat tehneet itse arviointiin liittyvät korjaukset.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat on laadittu suurimmalta osin todella hyvin ja ne ovat lainmukaisesti laadittuja. Kehittämispäätöksiä on saatu myös hankkeiden kautta osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien laadintaan.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Henkilökohtaistaminen on toteutunut hyvin käytännössä. Jatkuvan haun kautta henkilökohtaistaminen on vain parantunut. Henkilökohtaistamisen polkuun on opiskelija itse pystynyt vaikuttamaan.

Hyvät käytännöt

Koulutuksen järjestäjällä on osaamista ja kokemusta erityistä tukea tarvitsevien monipuoliseen opetukseen ja opiskelun tukeen, jota henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut nykyään edellyttävät. Hyvät ja toimivat työelämäyhteydet, mm. koulutuksen järjestäjien perustamat työelämäfoorumit tukevat työelämäyhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjällä on liiketoiminnan alalla oma erityisopettaja, jonka tukea tarvitaan yhä enemmän. Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmia on laadittu huolellisesti ja yksityiskohtaisesti. Dokumentti toimii hyvänä työkaluna oppilaitoksen arjessa mm. perehdyttämisen välineenä.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Yhteistyön kehittäminen eri koulutuksen järjestäjien eri toimipisteiden kanssa. Myös jatkuvan haun ja yksilöllisten opiskelupolkujen ja yleensä koko tutkintoprosessin jatkuva kehittäminen. Osaamisperusteisuuden ideologia on todettu haastavaksi, etenkin entisen nuorisopuolen henkilöstöllä. Oppimista tapahtuu joko oppilaitoksessa tai työelämässä ja opettajan aikaa vaaditaan yhä enemmän jatkuvaan osaamiseen arviointiin. Kaiken lähtökohdaksi on asiakaslähtöisyys ja osaamisperusteisuus. Yhteisten opintojen integroinnin osalta todettiin, että kehitettävää löytyy mm. ytojen suorittamisessa työpaikoilla sekä aikuisopiskelijoiden ytojen suorittamisvaihtoehdoissa. Pyrkimyksenä on saada osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessi nopeutumaan. Kehittämiskohteina nousi esille edelleen verkko-oppimisympäristöjen kehittäminen sekä työpaikkaohjaajien ja arvioijien koulutus ja perehdyttäminen.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Tutkintojen perusteet eivät vastaa kaikilta osin työelämän tarpeita. Vierailukäynneillä tuloksellinen toiminta -tutkinnon osasta on annettu palautetta. Markkinointiviestintä ja sisällön tuottaminen tutkinnon osa on myös koettu liian vaativaksi. Tehty myös havainto vierailukäynniltä yhden oppilaitoksen osalta, jossa on voitu toteuttaa tutkintoja / tutkinnon osia suppeasti vain tietyn tutkinnon osan osalta, esim. asiakaspalvelu.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Valinnaisuus on toteutunut tutkintojen suorittamisessa hyvin. Tutkintojen perusteet mahdollistavat valinnaisten tutkintojen osien suorittamisen.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

On haluttu apua esim. tuloksellinen toiminta tutkinnon osan osalta.

Vaadittava osaaminen on ollut vaikea osoittaa työpaikalla.

Laskutus ja reskontra tutkinnon osan osalta on ollut epäselvyyttä, sisältääkö edellä mainittu sekä osto- että myyntireskontran. Tutkinnon perusteista tämä ei ole käynyt ilmi.

Kokemukset uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Tutkintojen perusteissa on havaittu opintopolkujen rakentamiseen liittyviä ongelmia. Tutkinnon osia ei ole ollut selkeä valita.